provincie Zuid-Holland

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum
17 november 2026

Ons kenmerk
PZH-2026-899668182
DOS-2026-0000150

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:
Ontwerp Natuurplan

Geachte Statenleden,

Op 18 augustus 2024 is de Europese Natuurherstelverordening (NHV) in werking getreden. De NHV heeft als doel om de biodiversiteit en veerkracht van ecosystemen te herstellen, met als ambitie om uiterlijk in 2050 herstelmaatregelen te treffen voor alle ecosystemen die herstel nodig hebben. Alle lidstaten moeten een natuurherstelplan (in Nederland: natuurplan) indienen bij de Europese Commissie, waarin onder andere de doelen specifiek uitgewerkt worden voor de lidstaat en de maatregelen worden beschreven die nodig zijn om de doelen te behalen. Het rijk is de penvoerder van het natuurplan. Het Rijk heeft voor Nederland een eerste versie ingediend op 25 augustus 2026 (Ontwerp-Natuurplan). Het Ontwerp-Natuurplan en bijbehorende plan-MER liggen vanaf 6 november 2026 zes weken ter inzage. Op 10 november heeft u deel kunnen nemen aan een technische sessie over de NHV, georganiseerd door rijk en IPO.

Met deze brief wil Gedeputeerde Staten u informeren over de inhoud van het Ontwerp-Natuurplan, de betekenis daarvan voor Zuid-Holland en aandachtspunten voor een in te dienen zienswijze.

Natuurherstelverordening
De NHV is opgebouwd uit verschillende artikelen met hersteldoelen tot 2030, 2040 en 2050 en verplichtingen, waaronder het voorkomen van verslechtering. Daarnaast bevat de NHV bepalingen over nationale natuurherstelplannen, monitoring en rapportage. Voor de uitwerking van de NHV moet iedere lidstaat een Natuur(herstel)plan indienen en zorgen voor bijbehorende wet- en regelgeving en uitvoeringsafspraken. Het Rijk heeft de ambitie om implementatie en uitvoering parallel te laten lopen aan het opstellen van het Natuurplan, zodat bij het definitieve Natuurplan de wetgeving en afspraken over uitvoering (grotendeels) gereed zijn.

De NHV heeft als doelstelling het herstellen van diverse en veerkrachtige natuur in de EU en het behalen van de EU-doelstellingen op gebied van klimaatmitigatie en klimaatadaptatie. In de NHV worden lidstaten verplicht tot het nemen van maatregelen om natuur te herstellen. Het huidig beleid heeft de neerwaartse trend van biodiversiteit niet kunnen stoppen, er is dus

meer nodig. Naast de bekende doelen op gebied van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn er aanvullende doelstellingen voor stedelijke-, landbouw- en bosecosystemen, rivieren en bestuivers.

Bestuurlijke afstemming
Voor de implementatie van de NHV staat het Rijk aan de lat met LVVN als systeemverantwoordelijk ministerie. Het Rijk heeft aangegeven dit sober en doelmatig te doen zonder een ‘nationale kop’ en bij de uitvoering ook een bredere afweging te maken met belangen zoals economie en ruimte. Er vindt afstemming met medeoverheden plaats. De provincies hebben hierover, via koepelorganisatie IPO, contact met het Rijk. Dit is een vertrouwelijk proces. Op dezelfde wijze spreekt het Rijk ook met de koepels van andere medeoverheden en wordt er ook rechtstreeks gesproken met betrokken belangenorganisaties.

Natuurplan
Het Ontwerp-Natuurplan dat nu ter inzage ligt biedt een eerste overzicht van de herstelopgaven en voorgenomen maatregelen. In het Ontwerp-Natuurplan worden nog geen definitieve keuzes gemaakt. Dit ontwerp is bedoeld om de opgave scherp te krijgen en te verkennen langs welke strategie en beleidsmatige uitgangspunten aan herstel kan worden gewerkt. Het plan dat nu ter inzage ligt is nog onvoldoende concreet over de benodigde aanvullende maatregelen, (ruimtelijke) consequenties en verdeling van verantwoordelijkheden en middelen. Deze onderdelen vragen om verdere uitwerking richting het definitieve Natuurplan.

In het definitieve Natuurplan worden de keuzes in het ontwerp vertaald naar concrete (beleids)maatregelen. Daarbij wordt uitgewerkt welke maatregelen waar worden getroffen, welke bijdrage zij leveren aan het behalen van de 2030-verplichtingen en hoe deze worden gefaseerd richting 2030, met een doorkijk naar de langere termijn. Het definitieve Natuurplan bevat ook een begroting en inzicht in de financiële dekking, primair vanuit het Coalitieakkoord 2026-2030 van het kabinet. Het Natuurplan moet voor 1 september 2027 worden ingediend bij de Europese Commissie. In mei 2027 zal een bestuurlijke consultatie plaatsvinden over dit plan.

Betekenis voor Zuid-Holland
De provincie Zuid-Holland ziet de NHV als een kans en extra stimulans voor herstel van biodiversiteit, het vergroten van de veerkracht tegen klimaatverandering, de opslag van koolstof, het verbeteren van waterkwaliteit en de verbetering van gezondheid en leefomgeving in zowel het stedelijk als landelijk gebied.

Tegelijkertijd is de uitwerking van de NHV voor provincies belangrijk, omdat het ook consequenties zal hebben voor andere opgaven als woningbouw, landbouw en economische ontwikkelingen. Zeker in een drukke provincie als Zuid-Holland is het belangrijk om goed zicht te hebben op de opgave van de NHV en de keuzes die dat vraagt. We zien het daarom als cruciaal dat wordt gestuurd op integraliteit en samenhang van beleid met voldoende aandacht voor de ruimtelijke doorwerking. De NHV raakt immers niet alleen de natuur, water, klimaat en landbouwopgaven, maar ook het provinciaal beleid op gebied van onder meer wonen en werken.

De NHV biedt dus een belangrijke kans om met de belangrijke ruimtelijk economische opgaven van deze tijd tegelijk ook te zorgen voor groene, gezonde leefbare steden en dorpen door dit direct aan de voorkant bij gebiedsontwikkelingen mee te nemen. Dit draagt bovendien bij aan een aantrekkelijk vestigingsbeleid voor bedrijven. Dit vraagt echter wel om voldoende instrumentarium voor de uitvoering hiervan.

In de bijlage bij deze brief is op hoofdlijnen aangegeven wat de de betekenis van het Ontwerp-Natuurplan is voor Zuid-Holland. Gezien de vele onzekerheden in het Ontwerp-Natuurplan is dit een eerste duiding.

Provinciale rol in de uitvoering van de NHV
Om onze provinciale rol in de breedte van de NHV in te kunnen vullen, is het nodig dat er een herleidbare, uitlegbare opgave ligt met beleidskeuzes, maatregelen, instrumentarium en middelen die toereikend zijn om de doelen van de NHV te halen. Het Ontwerp-Natuurplan biedt op deze punten nog onvoldoende inhoud om een doorvertaling naar de provincie te kunnen maken.

Het IPO vraagt ook aandacht voor de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de opgaven en verplichtingen die volgen uit de Natuurherstelverordening voor provincies zonder dat er zicht is op de mate van taakverzwaring en de haalbaarheid, uitvoerbaarheid en financiële consequenties.

We vinden het ook van belang dat de wederkerige bestuurlijke afspraken die in de zomer gemaakt zijn tussen overheden in het proces om te komen tot een definitief natuurplan, inclusief de daarbij horende wet- en regelgeving, worden nagekomen (Staatscourant 2026, 26896). De NHV vraagt immers om een goed samenspel tussen alle overheden. Bij de uitwerking van de NHV vinden we dat de provincies niet alleen zicht moeten hebben op de AMvB’s, uitvoerbaarheid en voldoende financiële middelen, maar ook op de inhoud, rol en het bijbehorende instrumentarium. Alleen dan kunnen we verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering van de NHV. Dit betekent ook dat we van het Rijk vragen om de gevolgen van de uitvoering van de NHV voor andere maatschappelijke opgaven te erkennen en hierin duidelijke keuzes te maken, zodat dit niet leidt tot stapeling van opgaven.

We zijn daarom voornemens om, aanvullend op een zienswijze die IPO gaat indienen, een zienswijze in te dienen op het Ontwerp-Natuurplan met een aantal aandachtspunten voor de uitwerking van het Natuurplan. Onze reactie zal zich richten op integraliteit, uitvoerbaarheid, benodigde middelen en instrumentarium, gevolgen voor andere (maatschappelijke) opgaven en daarmee samenhangende verdere uitwerking van artikel 4 en 8. Daarbij betrekken we ook de voorgenomen zienswijze op het maatregelenpakket Landbouw, Natuur en Stikstof (LNS) dat gelijktijdig ter inzage ligt. Een belangrijk deel van de maatregelen voor het behalen van NHV-doelen is opgenomen in dit ontwerpprogramma.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris, plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA ing. R. Tieman

Bijlagen

- Hoofdlijnen Ontwerp-Natuurplan voor Zuid-Holland